

NOVIOPOSTA

In dit nummer

Brandenburger Tor

Perfins uit Nijmegen

Reclame in stempels

Redactie:

J. Mulder

J. Spijkerman

J.M.A.G. Stroom

Fotografie:

W.A. v.d. Wagt

Basis ontwerp:

L. Thijsen

Illustraties:

W. Resink

Expeditie:

F. Piers

Tolhuis 35-17

6537 NN Nijmegen

Tel. 024-3444208

De Nijmeegse perfins

Na de inleiding in een vorig nummer van NovioPOSTA komen nu alle Nijmeegse perfins aan bod. De perfins kunnen rechttop, kopstaand of zelfs in spiegelbeeld in de zegels voorkomen. U leest in dit artikel ook hoe het puntstempel 106 (Tilburg goirke) op deze zegel terecht kon komen.

Jan Rijdsdijkprijs 2012

Dit jaar was de Jan Rijdsdijkprijs voor M.C. Meeuwsen. Deze prijs wordt uitgereikt aan niet-bestuursleden die een grote bijdrage leveren aan de vereniging. De heer Meeuwsen verzorgt al jaren de complete inname en afwikkeling van rondzendmateriaal, een belangrijke en tijdrovende taak.

Perfins – Hou ze in de gaten (3)

Nadat in het vorige artikel 1) een introductie is gegeven over perfins en poko's, wordt in deze bijdrage een overzicht gegeven van alle 12 de perfins en de enige poko die in Nijmegen zijn gebruikt. In de tabel zijn alle perfins afgebeeld, met de nummering zoals die in de Perfin catalogus wordt gebruikt 2).

Achter het nummer en de letters wordt ook het "type" genoemd. We spreken bij de perfins over "types" als van een lettercombinatie meerdere varianten bekend zijn. Soms zijn die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden (b.v. bij wel/geen punten tussen de letters of verschillende lettergroottes), soms is dat moeilijker. De afbeeldingen 3) in de tabel kunnen helpen bij het vaststellen van het "juiste" Nijmeegse type. Bij twijfel adviseer ik de catalogus van Verhoeven te raadplegen voor het vaststellen van het juiste type.

De duur van de gebruiksperiode van een perfin bepaalt mede de zeldzaamheid ervan. Soms is dat slechts enkele jaren, maar er zijn ook voorbeelden van zeer lange gebruiksperiodes. Vooral bij lange periodes kan het aantal verschillende zegels dat met die perfin bekend is oplopen tot zelfs meer dan 100. Bij de bespreking van de afzonderlijke perfins worden alle periodes van gebruik en het bekende aantal zegels vermeld.

We zullen hierna zien dat het absoluut nog niet zeker is of dit lijstje van Nijmegen compleet is. Jarenlang hebben postzegelverzamelaars geperforeerde zegels als "beschadigd" beschouwd, en zodoende is er erg veel materiaal en dus is ook informatie verloren gegaan. Bovendien is van een aantal perfins de herkomst nog onbekend. Als de perfin nog op een poststuk zit is die vaak wel vast te stellen. Bij losse (afgeweeke) zegels kan dat lastiger zijn. Vaak is de afstempeling een aanwijzing voor de plaats van gebruik, maar ook dat is geen ijzeren regel, zie hiervoor perfin AN type 1.

Deze reeks over de Nijmeegse perfins en poko is tevens bedoeld als "naslagwerk", een soort van catalogus dus. Mocht U een zegel of stuk met perfin tegenkomen, dan kunt u met het overzicht snel vaststellen of het mogelijk om een Nijmeegse perfin gaat.

Uiteraard zien we uw nieuwe vondsten met grote belangstelling tegemoet.

De 12 Nijmeegse PER-FINS.

005, AB type 4.

De gebruiker van deze perfin is onbekend. Door de gelijkens met de in

Rotterdam gebruikte perfin ABZ wordt vermoed, dat het afkomstig is van Van den Arend, Boer & Zoon, maar dan zonder de letter Z. In alle bekende exemplaren ontbreken enkele gaatjes door afgebroken pennen in de perforator. Gebruikt in 1903 en 1904 en in 6 verschillende zegels bekend.

021, AJ type 3.

Deze perfin is gebruikt door de Nijmeegse vestiging van Ant. Jurgens Margarinefabrieken, waarvan het moederbedrijf in Oss stond. De Nijmeegse vestiging werd opgericht in 1902.

Na de fusie met Van den Bergh in 1908 en het Britse Lever-concern in 1929, ontstond hieruit het latere Unilever. Deze perfin is in meer dan 100 zegels bekend en gebruikt van 1914 tot 1928.

032, AN type 1.

Deze perfin is in gebruik geweest bij A. Noordduyn & Zonen, Bankiers, Kasiers en Commissionairs in effecten, gevestigd aan Waalplein 9. Gebruikt van 1892 tot en met 1896.

De afgebeelde zegel (zie tabel 1e rij, 3e zegel) is afgestempeld met puntstempel 106 (bijpostkantoor Tilburg Goirke). Mogelijk pas gestempeld bij aankomst, of de zegel was op een aldaar gebruikte voorgefrankeerde (retour-) envelop geplakt. Deze perfin is in 9

Ant. Jurgens Margarinefabrieken (021 AJ/3)

verschillende zegels bekend en de enige Nijmeegse die met puntstempel voor kan komen. Het puntstempel is immers op 15 juni 1893 afgeschaft en de andere Nijmeegse perfinen zijn pas later in gebruik gekomen (zie afb. voorblad).

065, BMW.

Deze perfin is gebruikt door Batava Margarine Works Ltd. ofwel Batava Margarine Fabrieken, gevestigd aan de Krayenhoflaan 2-10. Het bedrijf bestond al in 1890, en werd in 1910 omgevormd tot N.V. Gebruikt van 1922 tot 1933 en bekend in 13 verschillende zegels.

202, G C V type 3.

Er zijn drie perfinen met de letters G.C.V., alle van de Geldersche Credietvereniging. Naast vestigingen in oa. Arnhem (GCV type 1) en Maastricht (GCV type 2) was de GVC (met perfin type 3) ook gevestigd aan Mariënborg nr. 83 in Nijmegen.

De Geldersche Credietvereniging is één van de voorlopers van wat in 1964 is uitgegroeid tot de Algemene Bank Nederland (ABN), die vervolgens in 1990 weer fuseerde met de AMRO bank tot het huidige ABN AMRO concern.

Deze perfin is in 11 verschillende zegels bekend en gebruikt van 1929 tot 1934.

292, HW type 2.

Zowel de N.V. Nieuwe Handelsmaatschappij "Waalsteen" steenfabriek, als steenhandel Oost-Nijmegen N.V. hebben deze perfin gebruikt. Ze waren

gevestigd op Mariënborg 69 resp. Nassausingel 2.

De N.V. was in 1923 opgericht als verkooporganisatie en verzorgde de verkoop, facturering en incasso voor de aangesloten fabrikanten.

Langdurig gebruikt, van 1923 tot 1963, in 125 verschillende zegels.

420, MB type 1.

De gebruiker van deze perfin is onbekend. Wel is vastgesteld dat het van 1926 tot 1934 in Nijmegen gebruikt is. Er zijn 9 verschillende zegels bekend. Opmerkelijk is dat de rechterpoot van de M tevens dienst doet als poot van de letter B.

431, MN type 2.

Hoewel al bekend was dat deze perfin in Nijmegen gebruikt is, weten we pas sinds kort (door de vondst van een briefkaart) dat de gebruiker L.A. Moll's ATIM (Automobielen-en Technisch-Industrieële Maatschappij) is geweest. Dit autobedrijf was gevestigd in de Van Welderenstraat 100-104. Dit pand is ontworpen door architect Oscar Leeuw, die o.a. ook het Concertgebouw De Vereeniging heeft ontworpen.

Gebruikt in 1922 en 1923 en bekend in 7 verschillende zegels.

N.V. Nieuwe Handelsmaatschappij "Waalsteen" (292, HW type 2)

435, MSC type 1.

Marck Spier & Co, expeditie, commissie, incasso is bekend als de oorspronkelijke gebruiker van deze perfin. De handelsnaam is daarna diverse malen gewijzigd, later o.a. in Agentschap Nijmegen der Stoomvaart-Mij "Nederland", aan de Arend Noorduijnsstraat 20.

Langdurig gebruikt van 1910 tot 1964, bekend in ongeveer 70 zegels.

439, MWB.

Gebruiker was de Maas- en Waalse Bank (Kneppers & Co). De bank was gevestigd aan de Molenstraat 106-108. Tegen de achterzijde van dit pand was rond 1905 voor diezelfde bank een pand gebouwd aan de Karregas nr. 40.

Gebruikt van 1913 tot 1923 en bekend in zo'n 35 zegels.

Marck Spier & Co.(435, MSC type 1)

De Nationale Bankvereniging - Rotterdamsche Bankvereniging(517 NBV)

517, NBV.

De Nationale Bankvereniging - Rotterdamsche Bankvereniging heeft 93 verschillende perfins NBV gebruikt, die meestal erg moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn. Daarnaast is ook perfin RBV gebruikt, in 13 varianten. De Nijmeegse perfin NBV is ook gebruikt in de correspondentschappen Druten en Zetten.

Gebruikt van 1922 tot 1960 in ongeveer 135 zegels.

703, SPL.

N.V. Splendor Gloeilampenfabriek is de gebruiker van deze perfin. In 1919 opgericht als N.V. Gloeilampenfabriek "Nijmegen". Na de introductie van het succesvolle merk Splendor, werd de naam van de fabriek gewij-

zigd. Ze was vanaf 1928 tot aan de sluiting in 1982 gevestigd aan de St. Annastraat 198.

De perfins (bekend in 20 zegels) zijn gebruikt van 1929 tot 1935.

De enig bekende Nijmeegse POKO:

852, Ster type 1.

De Poko Ster type 1 is uitsluitend bekend op zegel NVPH 50, en is tot op heden het enig bekende en dus unieke exemplaar. De afstempeling Nijmegen dateert uit 1915.

Poko is de aanduiding voor een in een postzegelplakmachine gebruikte zegel. Perfins werden uit een vel gescheurd. Poko's zaten op een rol en werden gesneden, zoals met deze zegel het geval is.

H(arrie) J.W.M. Jans, lid Ned. Academie voor Filatelie

Noten

- 1) Perfins: Hou ze in de gaten (2), in *Novioposta* 2011-3, blz. 9-11
- 2) Jan L. Verhoeven, *Catalogus van de perfins van Nederland en OR*, 2e editie, Perfin Club Nederland, 2007.
- 3) Voor het gebruik van de afbeeldingen bedank ik Jan L. Verhoeven, Nico van der Lee en Fons Simons.

POKO ster